

Thông cáo báo chí Triển lãm “Cái nhìn của người phụ nữ”

Đề chào mừng ngày Quốc tế Phụ nữ 8/3, phòng tranh Art Vietnam hân hạnh được hợp tác với Viện Goethe để tổ chức triển lãm “Cái nhìn của Người Phụ nữ”, gồm tác phẩm của 8 nữ họa sỹ: tranh, điêu khắc, sắp đặt và video.

Triển lãm khai mạc lúc 6h chiều ngày 7/3/2014, kết thúc ngày 23/3/2014.

Từ thủa sơ khai, phụ nữ đã để lại những dấu ấn của họ. Tuy thế, những dấu ấn đó lại không thường xuyên được bảo tồn trong câu chuyện lịch sử mà chúng ta đang viết. Những biểu hiện về sự tồn tại của phụ nữ là những thứ chỉ được cảm nhận, và xưa kia chỉ trong một số trường hợp hãn hữu là chúng ta được nhìn lướt qua những gì được chính phụ nữ tạo ra. Nhà khảo cổ Dean Show ở trường Đại học Penn State, Hoa Kỳ gần đây đã xác định được rằng trong số những dấu vân tay Neolithic 30 ngàn tuổi ở hang động Chauvet, miền nam nước Pháp, rất nhiều là thuộc về phụ nữ. Bên cạnh những dấu vết rõ rệt này là những bức tranh tráng lệ về ngựa, sư tử, gấu và các động vật khác. Cụ ly gần với những vân tay ấy gợi ý cho ta thấy rằng, một số trong những bức tranh sớm nhất trong lịch sử trái đất, có thể là tác phẩm của các nghệ sỹ nữ.

Nghệ sỹ luôn cho chúng ta một cách nhìn thế giới từ một góc độ mới, mở cho chúng ta một con đường khác để đón nhận thông tin. Phụ nữ, thậm chí còn bổ sung thêm một chiều sâu hơn cho cách nhìn ấy, tuy thế các tác phẩm của họ cũng chỉ gần đây mới được tôn vinh công khai trong xã hội đương đại.

Giới thiệu một tác phẩm từ khía cạnh giới tính không phải mục đích của triển lãm này. “Cái nhìn của Phụ nữ” đúng hơn là để tạo ra một không gian nhằm ca ngợi và khám phá cái tinh túy của tinh thần nữ giới và những con đường trên đó cái tinh thần ấy được chuyển biến thành nghệ thuật.

Góc nhìn của một người phụ nữ bắt nguồn theo một cách khá trái ngược với đàn ông. Phụ nữ, như là người bắt nguồn sự sống, có xu hướng sáng tạo nghệ thuật một cách bản năng và nội tâm hơn. Theo lời nhà bảo vệ nữ quyền Simone de Beauvoir, “Con người vượt lên trên loài vật, không phải ở việc không chỉ biết sinh sản mà còn biết liềm mạng; vì thế với họ, vị thế thượng đẳng không thuộc về giới tính sinh sản mà được giành cho giới tính giết chóc”. Các tác phẩm được giới thiệu ở đây là một sự đối nghịch với cái gọi là vị thế thượng đẳng ấy. Mỗi người trong số mười nữ nghệ sỹ được chọn ở đây sẽ kể câu chuyện của mình và mang đến các tác phẩm theo một cách sáng tạo giống như cách mà họ tạo ra cuộc sống. Đôi khi kể một câu chuyện mới đồng nghĩa với xóa đi một câu chuyện cũ ta đã quen được nghe, mà ở đó phụ nữ được người ta nhìn thấy chứ không tự mình quan sát, ở đó phụ nữ được nói đến chứ hiếm khi tự mình lên tiếng.

Ấn tượng mà phụ nữ chúng ta mang lại trong sự sáng tạo và phá bỏ là những gì tạo nên sự khác biệt. Rất nhiều trong số các tác phẩm ở đây là dựa trên ký ức – tạo cảm hứng từ truyền thống lịch

sử, những kỹ năng và nghi lễ cổ xưa. Nếu nữ tính chính là sự tỏa sáng của nguồn năng lượng nội tại được ẩn giấu, có lẽ chúng ta có thể thực sự gọi các tác phẩm của các nghệ sỹ này là “nữ tính”.

Maritta Nurmi, một nghệ sỹ người Phần Lan sống ở Việt Nam đã hơn 20 năm, có cách nhìn độc đáo của một người ngoài cuộc. Trong tác phẩm của cô có tự do và cũng có cả sự khách quan đến từ chỗ đứng tách biệt của mình. Với sự “nữ tính” được xác định rõ nhất trong các tác phẩm của mình, *hãy giữ những giấc mơ như chiếc đĩa sứ trong tay bạn*, chiếc bình sứ của Nurmi sử dụng hình mẫu cổ điển của một người phụ nữ như kể câu chuyện của bản thân mình trên mảnh đất này. Lấy một chiếc lọ truyền thống Việt Nam, kích thước bằng người thật, rồi ghi chép những niềm hân hoan cũng như những nỗi đau lên bề mặt, Nurmi đã biến đổi chiếc bình sứ thành một bản đồ của cuộc sống nội tâm. Nurmi đã tìm thấy vị trí của mình trên miền đất huyền hoặc này và giống như chiếc bình sứ, vươn lên qua thử thách từ ngọn lửa, vững mạnh và dễ vỡ, buồn bã và hân hoan.

Giống như Nurmi, **Phi Phi Oanh**, một phụ nữ Việt Nam sinh ra tại Mỹ, đã chọn một hình tượng ẩn dụ khi điêu khắc một tượng bán thân phụ nữ bằng sơn mài. Phi Phi dùng chất liệu truyền thống Việt Nam để nhấn mạnh vị trí của bản thân khi đứng giữa hai nền văn hóa đương đại Việt Nam và Mỹ. Rất thú vị là tác phẩm nhìn rất nữ tính này lại có tên là “*Bộ áo giáp*” – một tiêu đề khơi gợi những ý tưởng về bảo thủ, chiến đấu, và khoảng cách. Khi kết hợp với mặt nạ và chiếc mũ, tác phẩm trở thành một bộ áo giáp rõ rệt mà chúng ta đều mặc để tự bảo vệ cái tôi của bản thân không bị ảnh hưởng bởi thế giới bất trắc và mâu thuẫn này. Oanh Phi Phi mới đây đã thu hút sự quan tâm trên toàn thế giới với tác phẩm đồ sộ *Specula* đang được giới thiệu tại triển lãm nghệ thuật Singapore Biennale 2013.

Đinh Thị Thắm Poong cũng sử dụng chất liệu sơn mài. Nhưng không giống như Phi Phi với câu chuyện trù tượng của mình, Thắm Poong làm việc với sơn mài như với một cảm xúc thân thuộc. Đến với “Cái nhìn của Phụ nữ” với bộ tranh sơn mài “*Bên nhau*” Thắm Poong khám phá những cuộc đối thoại luôn được ẩn giấu giữa những người yêu nhau. Tại đây cô thể hiện cảm xúc của bản thân khi kết nối với những người thân yêu – một mối liên hệ cùng lúc cả về tâm linh lẫn thể chất. Bằng phong cách vẽ tranh với những tầng lớp hình ảnh nhân vật chồng lên nhau – một biện pháp ẩn dụ rất thích hợp với kỹ thuật hình ảnh tầng lớp của sơn mài – cô suy ngẫm rằng, có hữu ích hay không khi đặt câu hỏi “mình kết thúc ở đâu và ta bắt đầu ở đâu?”. Với Thắm Poong, chính những quan hệ thân thiết với nhau đã mang lại cho con người cơ hội để nhìn nhận chính bản thân họ.

Nguyễn Hữu Trâm Kha là một phụ nữ trẻ Việt Nam đang vươn lên lạng lẽ trong làng nghệ thuật. Sắp đặt của cô, “*Ẩn dụ*” giàu tính ẩn tượng và khả năng truyền tải. Tác phẩm bao gồm hàng trăm tấm phim chụp X quang đan lại với nhau để tạo ra một tấm chăn ký ức. Mỗi một tấm “vải” là một phần biểu hiện của ký ức, chuyển biến thành hình ảnh như phim âm bản. Và khi có vẻ như có rất nhiều điều được hé lộ qua những tấm phim đó, cũng có rất nhiều điều vẫn còn là bí ẩn. Hầu hết những xúc cảm nội tâm đáng chú ý nhất của người nghệ sỹ không được tiết lộ mà vẫn là một ẩn số đối với khán giả và có lẽ là với chính bản thân nghệ sỹ.

Tác phẩm của **Nguyễn Thị Châu Giang**, “*Bên trong chúng ta*”, một bức tranh lụa hai mặt, tiếp nối sự khám phá quá trình duy trì cân bằng giữa cuộc sống cá nhân và xã hội. Giống như nhiều phụ nữ khác, Châu Giang tự hỏi làm cách nào giữ được không gian riêng bên cạnh những đòi hỏi rất cao của gia đình và xã hội. Hình ảnh người phụ nữ và con rồng của cô – mỗi hình ảnh

chiếm lĩnh một mặt của cùng một tấm lụa – thể hiện những đấu tranh nội tâm không bao giờ được giải tỏa trong mỗi chúng ta. Với cách tiếp cận đó, Châu Giang cho rằng có lẽ sự dao động giữa hai thái cực của sự mâu thuẫn là nơi ta sẽ tìm được cân bằng.

Video của **Trinh Thi**, *Hãy ca ngợi những phụ nữ nổi tiếng* (thực hiện trong một workshop của Doclab), khám phá những khía cạnh khác nhau trong lao động ở Việt Nam. Bộ phim không phải là để tạo ra một hình mẫu của phụ nữ lao động đương đại. Trái lại, nó ca ngợi từng cá nhân trong mỗi một công việc của họ. *Hãy ca ngợi những phụ nữ nổi tiếng* gọi cho người xem nghĩ đến bản tính của mình trong bộ mặt của một xã hội công nghiệp hóa. Tại Việt Nam các tác phẩm video đang dành được vị trí của mình và Trinh Thi thì đang nhận được những sự quan tâm trên toàn thế giới với các tác phẩm của cô. Tác phẩm gần đây của Trinh Thi “Vô đề”, video với những hình ảnh người với kích thước như thật, chiếu trên các tấm gỗ cắt hình người, được trình bày như một ẩn dụ cho những câu hỏi về tự do thể hiện. Video này đã được chiếu tại Singapore Biennale 2013. Cô là người sáng lập và giám đốc của Doclab tại Viện Goethe Hà Nội, một trung tâm độc lập về phim tài liệu và video art tại Viện Goethe, Hà Nội.

Một điều thú vị là trong tất cả các nghệ sỹ được giới thiệu ở đây, **Vũ Kim Thư** là họa sỹ thể hiện góc nhìn khác biệt nhất trong tác phẩm của mình, “*Phong cảnh bông bành trôi*”. Được tạo cảm hứng từ chuyến lưu trú sáng tác tại Udatsu, Nhật Bản, Thư đã vẽ một bản đồ cảnh quan của những mái ngói và những căn nhà truyền thống của ngôi làng lên bề mặt của một chiếc đèn lồng bằng giấy washi Nhật Bản. Được biết đến với những bản vẽ phức tạp và tinh tế, Thư đã thành công trong việc dùng góc nhìn từ trên cao nhìn xuống để mô tả một nền văn hóa khác. Hoài niệm những mái ngói cổ của Hà Nội, nữ nghệ sỹ đã vượt qua ranh giới văn hóa và tạo ra một tác phẩm mang tính toàn cầu. Nhà làm phim Jean-Luc Godard đã nói: “Quan trọng không phải là bạn xuất phát từ đâu – mà là bạn đi tới đâu.”

Sắp đặt tượng đồng “*Những thực khách*” của nhà điêu khắc nghiên cứu Phật học và Thiên/họa sỹ/nhà thơ **Nguyễn Thị Chính Lê** phản chiếu chất thơ cô cảm nhận trong khoảng trống của đời người. Hồi tưởng những buổi tụ họp của bạn bè nghệ sỹ ở gia đình, Trinh Lê gợi nhớ những điều bí ẩn trong các câu chuyện xưa kia khi còn nhỏ cô đã được nghe, những câu chuyện mà bây giờ cô đang kể tiếp. Những bức tượng đồng, vừa tinh tế vừa mạnh mẽ, thấm đẫm trí tuệ của người nghệ sỹ. Cô nhắc nhở người xem về khoảng trống trước mặt các vị khách – đó là ký ức của chúng ta về thời gian đã qua đồng thời cũng là gợi mở về những gì sẽ tới. Luôn là như thế trong những tác phẩm của Trinh Lê, có những điều ẩn giấu sâu cay và bí hiểm, mang lại cho tác phẩm một sức mạnh vượt ra ngoài bàn tay của chính nghệ sỹ.

Các nữ nghệ sỹ của chúng tôi đã tạo nên một bộ sưu tập những cái nhìn về cuộc đời, nghệ thuật, nữ tính và vị trí độc đáo của chính họ trên thế giới. Tôi vô cùng cảm kích các nghệ sỹ đã tham gia triển lãm này và cũng xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành tới Tiến sỹ Almuth Meyer-Zollitsch và Viện Goethe đã tạo cơ hội để trưng bày những sắc thái tuyệt vời cho thấy ý nghĩa của việc làm một người phụ nữ, từ cái nhìn của chính người phụ nữ.

Suzanne Lecht

Giám đốc Nghệ thuật

Art Vietnam Gallery